

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו
א 1121/08
יונתן קמחי נ. שופרסל בע"מ
ת.פתיחה: 29/01/08 סדר דין: רגיל

בית משפט המחוזי
תל-אביב - יפו

1. יונתן קמחי ת.ז 033816760
רח' סעדיה חתוכה 2א' יהוד, 56270
  2. אמיר קימחי ת.ז 040462368
רח' הגבורים 102 חדרה, 38265
  3. תובל עבוד ת.ז 039853726
רח' רמז 12 יהוד, 56253
  4. מאיר אליהו ת.ז 033895640
רח' העמק 29 כפר סבא, 44211
  5. ישראל שפרלינג ת.ז 031672884
רח' בלינסון 4 נתניה, 42443
- כולם ע"י ב"כ עוה"ד רם גורודיסקי ו/או גל
גורודיסקי ו/או ליר חן
מרחוב יהודה הלוי 75 תל - אביב 65796
טל: 03-5605222; פקס: 03-5663660

התובעים:

- 2 1) -

הנתבעת:

שופרסל בע"מ ח.צ. 2-002273-52
מרח' שמוטקין בנימין 30 ראשון-לציון, 75363

סכום התביעה: נזק אישי לתובעים: 63 ש"ח.
נזק מצרפי בתובענה הייצוגית (אומדן): 69,608,175 ש"ח.

כתב תביעה

סכום

1. התובענה, שאישורה כתובענה ייצוגית מתבקש כדלקמן ושהוגשה במקביל להגשת הבקשה דנא, עוסקת במטכת עובדתית משוטה יחסית: הנתבעת קיבלה מהתובעים מכלי משקה, בהתאם להוראות חוק הפיקדון על מכלי משקה, תשנ"ט-1999 (להלן - "חוק הפיקדון"). למרות זאת, סירבה המשיבה לשלם למבקשים את דמי הפיקדון במזומן ובמקום זאת,

החליטה לתת שוברי זיכוי מטעמה, המוגבלים בתוקפם והניתנים למימוש בסניף בו נמסרו מכלי המשקה בלבד.

הצדדים

2. הנתבעת הינה חברה ציבורית רשומה בישראל, שעיקר עיסוקה שיווק קמעונאי של מזון ומוצרים אחרים בתנויות. הנתבעת מפעילה רשת מרכולים לשיווק ומכירה של מוצרי צריכה, ובכלל זאת משקאות שמכילתם מחויבים בפיקדון.
3. התובע 1 הינו תושב העיר יהוד ומעת לעת עורך קניות בסניף חדרה או יהוד של הנתבעת.
4. התובע 2 הינו תושב העיר חדרה ומעת לעת עורך קניות בסניפי עמק חפר ו/או נתניה (שופרסל - דיל) של הנתבעת.
5. התובע 3 הינו תושב העיר יהוד ומעת לעת עורך קניות בסניף יהוד של הנתבעת.
6. התובע 4 הינו תושב העיר כפר סבא ומעת לעת עורך קניות בסניף כפר סבא של הנתבעת.
7. התובע 5 הינו תושב העיר נתניה ומעת לעת עורך קניות בסניף נתניה (שופרסל - ביג) של הנתבעת.
8. התובעים נוהגים, מעת לעת, לרכוש עבור עצמם משקאות שמיכיליהם מחויבים בפיקדון, בהתאם להוראות חוק הפיקדון, בסניפי הנתבעת.

רקע עובדתי

9. התובעים, משיבים מעת לעת, את מכלי המשקה המחויבים בפיקדון, לסניפי הנתבעת.
10. הנתבעת, כשיטה וכמדיניות, מבכרת להפך את הוראות חוק הפיקדון ואינה משיבה לצרכנים, ולתובעים ביניהם, את הפיקדון במזומן. תחת זאת, מאלצת הנתבעת את הצרכנים לקבל שוברי זיכוי המוגבלים בתוקף והניתנים למימוש בסניפי הנתבעת בלבד.
11. אופן פעולת הנתבעת היא כדלקמן: מכלי המשקה נאספים במכונות מיוחדות המוצבות בסניפי הרשת. מכונות אלה מפיקות אישור על קבלת מכלי המשקה. רצ"ב עותק אישורים אותם קיבל תובע 1 **כנספה א'**; רצ"ב עותק אישור אותו קיבל תובע 2 **כנספה ב'**; בסניפי הנתבעת בכפר סבא, יהוד ובנתניה (שופרסל - ביג) אין מכונת איסוף מכלים ולכן בסניפים אלו מוחזרים המכלים בקופה הראשית וניתן עבורם שובר זיכוי.

12. כנגד אישורים אלה, לא משיבה הנתבעת כסף מזומן, אלא, כאמור, מוסרת לצרכנים שובר זיכוי (להלן- "שובר הזיכוי"). רצ"ב עותק שובר זיכוי אותו קיבל תובע 1 כנספת ג' ועותק חשבונית במסגרתה מימש התובע שובר זיכוי בסך 3 כנספת ד'; רצ"ב עותק שוברי זיכוי אותם קיבל תובע 2 כנספת ה'; רצ"ב עותק שובר זיכוי אותו קיבל תובע 3 כנספת ו'; רצ"ב עותק שובר זיכוי אותו קיבל תובע 4 כנספת ז'; רצ"ב עותק שובר זיכוי אותו קיבל תובע 5 כנספת ח' ועותק חשבונית במסגרתה מימש התובע שובר זיכוי בסך 9.5 כנספת ט'.
13. ישם אל לב, כי לא זאת בלבד שהנתבעת מסרבת להשיב לצרכנים את דמי הפיקדון במזומן, היא גם מגבילה את תוקף שובר הזיכוי ל- 3 חודשים ואף מגבילה את אפשרות מימושו לסניפים מסוימים בלבד. כך נרשם מפורשות על גבי שוברי הזיכוי (נספחים ג'-ז):
- "תוקף התעודה ל- 3 חודשים ממוחרת יום הקניה. התעודה תקפה בסניף בו נופקה ובסניפי שופרסל דיל בלבד. תעודה פגומה בצורתה או בשלמותה לא תכובד."
- "תוקף התעודה ל- 3 חודשים ממוחרת יום הקניה. התעודה תקפה בסניף בו נופקה ובסניפי שופרסל ביג בלבד. תעודה פגומה בצורתה או בשלמותה לא תכובד."
14. שיטה זו של הנתבעת, מהווה הכבדה שלא לצורך על ציבור הצרכנים, ומאלצת אותם להשיב לידיה של הנתבעת את דמי הפיקדון במלואם - במימוש שוברי הזיכוי בסניפיה בלבד. בכך, נמנעת הנתבעת מלמלא חובתה כאמור בחוק הפיקדון.
15. כך גם משמשים דמי הפיקדון של ציבור הצרכנים כאמצעי מימון פעילותה של הנתבעת, במקום שיחוו מטבע עובר לסוחר בידי הצרכנים, ותיוותר בידם אפשרות הבחירה ותופש ההחלטה היכן ועל מה להוציא את כספם.
16. יתירה מזאת, עבור הנתבעת, שוויו הכלכלי של זיכוי בשווי של 25 אג' אג' אג' זהה לתשלום מזומן של 25 אג': כאשר הנתבעת משלמת 25 אג' במזומן, היא "מפסידה" סכום זה ואינה מרוויחה דבר. כאשר היא מוכרת מוצר צריכה כלשהו הנמכר בסניפיה כנגד שובר זיכוי, היא מגדילה את מתזור מכירותיה ואת רווחיה. הנתבעת, אפוא, מרוויחה על חשבונם של הצרכנים.
17. ננתח מצב הדברים גם בשלב בו הנתבעת עצמה פודה את דמי הפיקדון עבור מכלי המשקה שנמסרו לה: בתשלום כדון, במזומן, של 25 אג' - היא אדישה, כפי שגם היתה כוונתו של חוק הפיקדון. יש לה הוצאה של 25 אג' כאשר שילמה סכום זה לצרכן ולעומת זאת הכנסה זהה כאשר היא עצמה פודה את דמי הפדיון. לעומת זאת, כאשר היא מוכרת מוצרים כנגד שוברי זיכוי, היא זוכה ברווח על המוצר הנמכר (שווי הזיכוי פחות עלות המוצר).

18. זאת ועוד; הדוגמא הטובה ביותר לכך ששווי הכלכלי של שובר זיכוי נמוך מכסף מזומן הינה העובדה שכאשר מוכרת הנתבעת "תלושים לחג", כל תלוש מזכה את המחזיק בו לרכוש מוצרים בשווי העולה על מחיר התלוש. לדוגמא, בתלוש הנמכר במחיר של 100 ₪, ניתן לרכוש מוצרים בשווי של 120 ₪.

19. אך חלק משוברי הזיכוי אינם ממומשים כלל. או אז, זוכה הנתבעת לרווח נקי של 25 אג' כאשר היא עצמה מקבלת את דמי הפיקדון עבור מכל המשקה שנמסר לה, ומנגד – אינה משלמת ו/או מוכרת דבר. הצרכן, לעומת זאת, ניזוק בסכום של 25 אג', שכן שילם את דמי הפיקדון בעת רכישת המשקה ולא מימש את שובר הזיכוי.

20. ביום 26/11/07 התקבלה תשובה לתלונה שהגיש התובע 1 למשרד מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור. בתשובת הנציב נאמר מפורשות כי בעל עסק נדרש להחזיר את דמי הפיקדון בתשלום כספי ולא בזיכוי. רצ"ב תשובת המשרד להגנת הסביבה **כנספח י'**.

21. ביום 12/12/07 התקבלה תשובה לתלונה שהגיש התובע 1 למשרד להגנת הסביבה מחלקת פניות ציבור וחוק חופש המידע. בתשובת המשרד להגנת הסביבה נאמר מפורשות כי בעל עסק נדרש להחזיר את דמי הפיקדון בתשלום כספי ולא בזיכוי. ובנוסף כי פניתו מועברת לטיפול בדיקת המשטרה הירוקה. רצ"ב תשובת משרד מבקר המדינה **כנספח יא'**.

חוק הפיקדון

22. ביום 1/10/01 נכנס לתוקפו חוק הפיקדון החוק קובע כי צרכנים, מהגדרתם בחוק הפיקדון, ישלמו פיקדון בסך של 25 אגורות בעת רכישת מיכל משקה שמסומן בהתאם להוראות החוק בסימון "חייב בפיקדון" ובסמוך לסימון ירשם סכום הפיקדון.

23. מסלול כספי הפיקדון נקבע בחוק הפיקדון, כדלקמן:

23.1 סעיף 4(א) מחייב גביית פיקדון על ידי היצרן או היבואן מכל בית עסק שבו נמכרים מכלי משקה.

23.2 בתי העסק מחויבים בגביית הפיקדון מצרכניהם.

23.3 סעיף 6(א) ז- (ב) מחייבים בתי עסק לקבל מכלים ריקים ולשלם תמורתם את סכום הפיקדון לצרכנים.

23.4 סעיף 7 מחייב את היצרן או היבואן לשלם לבית העסק את סכום הפיקדון בעבור מכלי משקה אשר מושבים אליו.

24. המחוקק אם כן, שם לו למטרה כי דמי הפיקדון יושבו במלואם לצרכנים.

25. בניגוד לכך, בענייננו, כאשר הנתבעת מקבלת מהצרכנים דמי הפיקדון היא אינה משלמת להם את דמי הפיקדון בכסף מזומן, אלא נותנת לצרכנים את שוברי הזיכוי. בכך מסכלת הנתבעת את כוונת המחוקק.
26. סעיף 5 לחוק הפיקדון קובע חובת תשלום פיקדון עבור מכל משקה, כדלקמן:
"5. כל הרוכש מכל משקה ישלם פיקדון ליצרן, ליבואן או לבית העסק, שממנו רכש את מכל המשקה; תשלום הפיקדון ייעשה בעת התשלום בעד מכל המשקה."
27. סעיף 6 לחוק הפיקדון מטיל על בית העסק את החובה לקבל את מכל המשקה מתצרכן ולהחזיר את דמי הפיקדון, כדלקמן:
"6. (א) צרכן שיש בידיו מכל משקה ריק מסומן, רשאי להתזירו לבית עסק שבו מוכרים מכלי משקה מלאים מסוג כלשהו, של היצרן או היבואן. לפי הענין, של מכל המשקה שתוזר.
(ב) בית עסק כאמור בסעיף קטן (א) חייב לקבל מכל משקה ריק מסומן שמוסר לו צרכן, ולשלם לו את דמי הפיקדון בעדו."
28. חוק הפיקדון, אם כן, קובע חובה ברורה ומפורשת על בית עסק לקבל מכלי משקה ריקים ולשלם את דמי הפיקדון בעדם.
29. חוק הפיקדון אף צפה את האפשרות כי חלק מהמכילים לא יוחזר אל היצרנים וכי יוותרו סכומי כסף שנגבו כפיקדון ולא כתמורה בגין מכל או משקה. על כן נקבע בסעיף 8(א) לחוק הפיקדון שכל הפרש שייצבר יועבר לקרן לשמירת הנקיון שהוקמה. בכך ביקש המחוקק להימנע מלעודד יבואנים או יצרנים או בתי עסק, שלא להשיב את כספי הפיקדון לידי הצרכנים.
30. התובעים יטענו כי הם "צרכנים" והנתבעת הינה "בית עסק" במשמעם בחוק הפיקדון ועל כן, קיימת החובה על הנתבעת לשלם להם את דמי הפיקדון, בסך של 25 אנורות, במזומן.

חוק הגנת הצרכן

31. כן יטענו התובעים כי הם "צרכנים" וכי הנתבעת הינה "עוסק" בהגדרתו בחוק הגנת הצרכן תשמ"א-1981 (להלן – "חוק הגנת הצרכן"). סעיף 2 לחוק הגנת הצרכן, שעניינו איסור הטעיה, קובע כדלקמן:

2. איסור הטעיה

(א) לא יעשה עוסק דבר – במעשה או במחדל, בכתב או בעל פה או בכל דרך אחרת לרבות לאחר מיעור ההתקשרות בעסקה – העלול להטעות צרכן בכל ענין מהותי בעסקה (להלן – הטעיה); בלי לגרוע מכללינת האמור יראו ענינים אלה כמהותיים בעסקה:

(1) הטיב, המהות, הכמות והסוג של נכס או שירות;

...

(4) השימוש שניתן לעשות בנכס או בשירות, התועלת שניתן להפיק מהם והסיכונים הכרוכים בהם;

...
(13) המתיר הרגיל או המקובל או המחיר שנדרש בעבר, לרבות תנאי האשראי ושיעור הריבית;

...
(2ב) עוסק המודיע, בכל דרך שהיא, שאין לצרכן זכות לבטל עסקה, או לקבל חזרה את כספו, יסייג את הודעתו באופן שיובהר כי האמור בהודעה אינו חל במקרים שנקבעו לפי חוק.

32. התובעים יטענו כי הנתבעת הפרה את החובות הקבועות בסעיפים 2(א) לחוק הגנת הצרכן, ובמיוחד הוראות סעיפי משנה 1, 4, 13, בס"ק (א) והטעתה את התובעים, בין במעשה ובין במחדל, בנושאים המנויים בסעיפים אלה.

33. תחת אשר תקיים הנתבעת עיסקות מזומן עם הצרכנים, היא כופה עליהם עיסקות חליפין של מוצרים הנרכשים בסניפיה, באמצעות שוברי הזיכוי, שהינה מטיב ומהות שונים לגמרי.

34. תחת אשר תאפשר לצרכנים שימוש בכסף מזומן כמטבע העובר לסוחר, לכל מטרה, בכל עת ובכל מקום שיחפצו, מגבילה הנתבעת את הצרכנים בשימוש ו/או בתועלת שניתן להפיק ומאלצת אותם להמיר את דמי הפיקדון במוצרים הנמכרים בסניפיה בלבד, ואף מגבילה אותם במועד.

35. באופן ברור, מתן שובר זיכוי במקום כסף מזומן, אינו מחיר רגיל או מקובל עבור הפיקדון בגין מכלי המשקה אותם מוסרים הצרכנים לנתבעת.

36. הנתבעת אף אינה מודיעה לצרכנים כי היא אינה מקיימת את הוראות חוק הפיקדון וממילא אף אינה מסייגת, בהתאם להוראות חוק הגנת הצרכן, את אופן פעולתה האמור.

37. סעיף 4 לחוק הגנת הצרכן, שעניינו חובת גילוי לצרכן, קובע כדלקמן:

4. חובת גילוי לצרכן

(א) עוסק חייב לגלות לצרכן -

(1) כל פגם או איכות נחותה או חכונה אחרת הידועים לו, המפחיתים באופן משמעותי מערכו של הנכס;

(2) ...

(ב) הודאות סעיף קטן (א) יחולו גם על שירות.

38. הנתבעת איננה מגלה לצרכניה כי אין בכוונתה לשלם להם את דמי הפיקדון במזומן ותחת זאת ליתן להם שוברי זיכוי שערכם הכלכלי פחות באופן משמעותי מ-25 אג' עבור כל מכל.

עשיית עושר ולא במשפט

39. כמוסבר לעיל, הנתבעת התעשרה ומתעשרת על חשבונם של התובעים ועל חשבונם של חברי הקבוצה, כאשר היא נמנעת מלהשיב לידיהם את דמי הפיקדון עבור מכלי המשקה המוחזרים לידיה.
40. הנתבעת מתעשרת על חשבון הצרכנים שכן חלק משוברי הזיכוי אינם ממומשים כלל. הנתבעת מתעשרת שלא כדין גם כאשר היא מוכרת מוצרים כנגד שוברי זיכוי, שאז היא זוכה ברווח על המוצר הנמכר וכן מגדילה את מחזורת זאת רווחיה.
41. התעשרות זו של הנתבעת, הינה שלא כדין. לפיכך, חייבת הנתבעת, להשיב לתובעים ולציבור הצרכנים את שווי ההתעשרות, כמפורט להלן.

רשלנות

42. במעשיה ו/או במחדליה, התרשלה הנתבעת כלפי התובעים וכלפי חברי הקבוצה אותם הם מבקשים לייצג.
43. הנתבעת חייבת בחובת זהירות מושגית המוטלת על מוכר ו/או נותן שירות כלפי לקוחות וצרכנים. הנתבעת חייבת גם בחובת זהירות קונקרטית לטיב השירות ולתנאים הכספיים הקשורים בהם, לנוכח העובדה כי חלה עליה החובה לשלם לצרכנים את דמי הפיקדון עבור החזרת מכלי המשקה. מתיאור הנסיבות לעיל, ברור כי הנתבעת הפרה את חובת הזהירות הפרה גסה ובוטה.
44. קיים קשר ישיר בין מעשיה ו/או מחדליה של הנתבעת לבין הנזק שנגרם לתובעים, העונה גם על מבחן הצפיות הסבירה.

הפרת חובה חקוקה

45. במעשיה ו/או במחדליה, הפרה הנתבעת שורה של חיקוקים, וביניהם: חוק הפיקדון, חוק הגנת הצרכן, חוק עשיית עושר ולא במשפט.
46. חמישה יסודות לעולת חיפר חובה חקוקה, אשר בהתקיימם קמה החבות בנויקין:
- 46.1 חובה המוטלת על המזיק מכוח חיקוק, ובענייננו, חובת איסור ההטעיה וחובת תשלום דמי הפיקדון.
- 46.2 החיקוק נועד לטובתו או להגנתו של הניזוק: החיקוקים לעיל נועדו לשמור על טובתם והגנתם של הצרכנים ושל הציבור בכללותו.

- 46.3 המזיק לא קיים את החובה המוטלת עליו: כפי שברור מן האמור לעיל, הפרה הנתבעת את חובותיה באופן בוטה.
- 46.4 ההפרה גרמה לניזוק נזק: לתובע ולשאר חברי הקבוצה נגרם נזק כמתואר להלן.
- 46.5 הנזק אשר נגרם הוא מסוג או מטבעו של הנזק אשר אליו נתכוון החיקוק: הנזק שנגרם הוא מסוג הנזקים שהיו נמנעים לו היתה הנתבעת נוהגת כדין, ושהחיקוקים הנ"ל נועדו לשמור מפניהם.

הפנת הסכם

47. בין הנתבעת לבין הצרכנים נכרת הסכם שעיקרו מסירת מכלי משקה מצידם של הצרכנים ותשלום דמי הפיקדון מצידה של הנתבעת. תנאיו של הסכם זה ושוויו הכספי, הינם סטטוטוריים, כקבוע בחוק הפיקדון. הנתבעת מפרה את ההסכם, בכך שהיא מסרבת לשלם לצרכנים את דמי הפיקדון במזומן.

חישוב הנזק

48. תובעים אשר לא מימשו כלל את שובר הזיכוי זכאים להשבת מלוא הפיקדון בסך של 25 אג' במזומן לכל מכל משקה.
49. תובעים אשר עשו שימוש בשובר הזיכוי שניתן להם, קיבלו למעשה תמורה שערכה הכלכלי פחות מערכו הכלכלי של כסף מזומן. בהנחה מינימליסטית, על פי הדוגמא של שווים של תלושי שי לחג, ניתן להעריך כי התפרש הכלכלי בשווי של שובר זיכוי לעומת כסף מזומן הוא בשיעור של כ- 15% (על אף שנראה, בהנחה שמרנית גם כן, כי הוא עשוי להגיע עד 25% לפחות).
50. תובעים אשר עשו שימוש בשובר הזיכוי שניתן להם, במקום כסף מזומן, זכאים להשבה של ההתעשרות שלא כדין של הנתבעת, בשווי הרווח הקמעונאי אותו היא מפיקה. בהנחה שמרנית, נעריך כי שיעור רווח זה הוא כ- 15% (על אף שנראה, בהנחה שמרנית גם כן, כי הוא עשוי להגיע עד 25% לפחות).
51. בהתאם לעקרונות המתוארים לעיל, העמידו התובעים את תביעתם האישית על סכום כולל של 63 ₪ לפי חישוב נזק ממוצע לחודשיים של 13 ₪ ועל פני תקופה של 3.5 שנים בממוצע. חישוב נזקים האישי של התובעים, מפורט להלן:

נזק / התעשרות בחודשיים	שובר זיכוי שלא מומשן	שובר זיכוי שמומשן
תובע 1	7	3
תובע 2	18	

	8	תובע 3
	16.85	תובע 4
9.5	11.25	תובע 5
6	12.2	שווי ממוצע שוברי זיכוי
	100%	שיעור נזק
15%		שיעור התעשרות / נזק
0.94 ₪	12.22 ₪	ממוצע נזק / התעשרות

סוף דבר

52. בשל מעשיה ו/או מחדליה של הנתבעת, זכאים התובעים לפיצוי נזיקי ו/או חוזי ו/או מדיני עשיית עושר ולא במשפט.
53. בית המשפט הנכבד מתבקש להתיר לתובעים לפצל נזיקתם שטרם נתגבשו עד למועד הגשת תובענה זו.
54. לאור כל האמור לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבל התביעה ולחייב את הנתבעת בסכומה, בהוצאות התובעים ובשכ"ט עו"ד בצירוף מע"מ כדין.

רם גורודסקי, עו"ד
ב"כ התובעים

היום: 29 ינואר, 2008.

רשימה נספחים

- א עותק אישורים על קבלת מכלי המשקה אשר קבל תובע 1.
- ב עותק אישור על קבלת מכלי המשקה אשר קבל תובע 2.
- ג עותק שובר זיכוי אשר קבל תובע 1.
- ד עותק חשבונית אשר קבל תובע 1.
- ה עותק שוברי זיכוי אשר קבל תובע 2.
- ו עותק שובר זיכוי אשר קבל תובע 3.
- ז עותק שובר זיכוי אשר קבל תובע 4.
- ח עותק שובר זיכוי אשר קבל תובע 5.
- ט עותק חשבונית אשר קבל תובע 5.
- י תשובת המשרד להגנת הסביבה.
- יא תשובת משרד מבקר המדינה.